

„FIGYELŐ“
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
BUDAPEST
Telefon: 971-46

Lap: **Budapesti Hírlap**
1972 Jan. 21.

Egymillió könyv vándorlása a nyomorgó tanulóktól — a bolondokig

Mit olvas az ál-olvasó? — A próféta, aki könyvből tanulja a világmegváltást és más furcsaságok

Akinek sok könyvük van, bizonyára nagyon okos, művelt emberek, nem beszélve azokról, akik a könyveket csak dísznek veszik, bár az sem baj. A fő, hogy fogyjanak a könyvek.

Sajnos, manap nemigen telik az embereknek könyvekre és ez az oka, hogy azoknak van legtöbb, akiknek majdhogynem semmire sem telik. A tudásra, szórakozó olvasmányra szomjazók ugyanis ellepik a könyvtárakat, legnagyobb mértékben a népszerű Fővárosi Könyvtárt, ahol bárkinek, akár mezítláb, akár bundában látogat oda, tízezerszámra állnak rendelkezésére a kötetek.

Minthogy a látogatók között valószínűen egy sincs olyan, aki a könyveket lakberendezési tárgyakként tekinti, érdekesnek látszott velük megismerkedni.

ISMERKEDÉS A KÖNYVTÁRRAL

Az érdekesnek ígérkező ismerkedés előtt azonban körülnéztünk magában a könyvtárban, a tudásra szomjazók előkelő hajlékában. Nem a Wenckheim-palota gyönyörű faragású termeit, sem a végtelen sorokban glédában álló köteteket szemlélvük meg, hanem bepillantottunk a Könyvtár évi kimutatásába, amely minden kommentár nélkül ékebben beszél működésének jelentőségéről.

A legbeszédesebb tétel talán az, hogy a Könyvtár az elmúlt esztendőben egymillió száz-tizenötezer számszámú kötetet adott kölcsön. Minthogy a könyvtár köleszöngő tagjainak száma 180.000, látható, mennyire komoly érdeklődésű a közönség, de kitűnik ebből az is, hogy a Könyvtár minden tekintetben kielégíti az érdeklődést. Ez pedig nagy szó a mai világban, amikor egyre esőkkenő büdzsé áll a pótlások fedezésére. Az idén hatvan ezer pengővel áll kevesebb rendelkezésére. Elsőrendű kulturális érdekek, hogy ez a Könyvtár, amelyet Vorstius berlini professzor *Európa legelső könyvtárai közé soroz, ne sorvadjon el.*

Magától vetődik fel a gondolat, hogy nőjének megtartása érdekében segítségül kellene hívni magukat a könyvkiadókat. A Könyvtár ugyanis, mint vásárló, jelentéktelen tényező, hiszen ha csak nem valamely eseményt jelentő könyvről van szó, csak pár példányt szerez be. Ha a magyar könyvkiadók egy-egy könyv megjelenésénél, amikor úgyszólván tíztelepéldány kerül szétosztásra, egy-két könyvet a Könyvtárnak ajándékoznak, lényegesen bővítlene a könyvállomány külföldi vonatkozásban!

Európa első könyvtárai közé tartozik hát a

Fővárosi Könyvtár, pedig igazán nem indult annak. Eredetileg csak várostörténeti könyvtárnak szánták, amit később szociológiai irányban fejlesztettek. *Enyvédy Jenő* igazgatónak érdeme mai nívója, mert még aligazgató korában ő állott a legfontosabb osztály: a könyvbeszerző osztály élén.

MESÉK BIRODALMA A NÉPHÁZBAN

A szépirodalmat, amelybe a mesék is tartoznak, kizárólag a fiókokban találja az olvasó, még a *pöttömnyiek* is. Mert bármilyen meglepően hangzik, a könyvtárnak egész picinyke olvasói is vannak, akik nem katalógusból keresik ki a kívánt olvasmányt, hanem csak a *kötet színe és aranyozása után ítélve*. Hét fiókkönyvtárban ugyanis gyermekolvasmányok is vannak és a Népházban lévő fiókkönyvtárban *olvasóterem is van a gyermekek részére.*

A „*méni*“, a mesekönyvek birodalmának királynéja, kézenfogva vezeti az apróságokat, vagy emeli fel a kellő magasságba és adogatja le a poleról a vasorrú bábákat, *Tündér Ilonát és Winetout*, meg *Grant kapitány* gyermekeit a gyermekeknek. Hat éves gyerektől tizennégy éves korig szolgálják itt ki a tudás és fantázia kis katonái számára a szellemi élelmet. Hogy milyen szükség van rája, mutatja, az elmúlt esztendőben az apróságok *70.957 szépirodalmi, 31.087 ismeretterjesztő munkát olvastak.*

És a felnőttek? Általában vegyesen olvasnak, de feltűnő az, ami iránt a sajtó, vagy a rádió, vagy éppen a mozi felkeltette a figyelmet. A regényírók között *Gulácsy Irén* vezet, akinek *Pax vobis* című kötetéből nem lehetett az érdeklődésnek megfelelő példányszámot beszerezni. Hogy hányan vannak, akik csak „harangzó“ után keresnek egy könyvet, mutatja az a hölgy, aki ezzel állított be a könyvtárba:

— Kérem *Gulácsy Irén Papst, wo bist du?* — című munkáját.

Egyébként az olvasottság rangsora az utóbbi időben alig változott: *Herczeg Ferenc, Csathó Kálmán, Surányi Miklós* állnak az élen, a többi között arányosan oszlik meg az érdeklődés.

Maguknak az olvasóknak rangsora társadalmi állás szerint így oszlik meg: Középiszkolások, főiskolai hallgatók, polgáristák, szakiskolások, háztartásbeliek (asszonyok, lányok), magántisztviselők, köztisztviselők, tanárok és tanítók, végül ipari munkások. Legnagyobb része memóárokat, útleírásokat, de főképpen *szakkönyveket keres*. Nem mindenki foglalkozásának megfelelő. Vásárcsarnoki hordár már hónapok óta

nemessége után kutat a forrásokban, fényező segéd *konjunktúrakutatást* végez. Azelőtt, gazdasági válság kitörése idején mindenki „közgazdász“ akart lenni, újabban azonban a *Freud* láz kísért újra és fokozódó kelendőségük van a spirituális könyveknek.

„A BOLDOGSÁG EGYETEME“

Beláthatatlan arányú szolgálatot tesz a könyvtár a tanulóifjúságnak és a műveltséget fejleszteni kívánó középosztálynak, de ebben a nagy és komoly tömegben természetesen akadnak csodabogarak is, akik a könyvtár legállhatatosabb vendégei.

Egyike a legérdekesebb típusoknak, az *ál-olvasó*. Könyvtárnyitáskor már megjelenik és ott marad zárásig. Hét-nyolc könyvet szed le egymásután a poleról, de — nem olvas. Csak mimeli. Néha hangosan olvas pár sort, aztán elábrándozik és másik könyvet vesz le. Egy másik, igen tekintélyes külsejű úr, úglátszig magánzó, csak ujságokat olvas és reggeltől estig fejt meg benne — *a keresztretjvényeket.*

Külön fejezetet követel magának a „*próféta*“. Fialt *olvas*, *olvas* és szakállt visel. Azért *olvas*, *olvas*, *olvas* kutat, hogy megállapíthassa: *ki lesz a világmegváltója*. Esztendő után tartó szorgos kutatás után végre rájött. Tegnap történt a nagy esemény! Az egyik tisztviselőnek súgta meg bizalmasan:

— Ne mondja meg senkinek! — reszketett izgatóttan a hangja — most már biztos! Semmi kétség! Én leszek a világ megváltója!

De azért tovább olvas. Most azt kutatja, hogy miként váltsa meg az emberiséget? Közvetlen célja, hogy hamarosan megalapíthassa a *Boldogság egyetemét*. A könyvtár tisztviselőinek sorsát már biztosítva van. Ők lesznek ott a tanárok. Van titkos drámaíró is köztük. Trapézról lezuhant artista, aki bönokat osztogat, tekintélyes összegekről. Aki szimpatikus, annak *ezer pengő bont ad, előadandó darabja jövedelmére.*

A legmeghatóbb típus azonban a Könyvtár több mint százezer főnyi olvasója között egy fiatalember, akinek *ingé sincs*. Néha mezítláb érkezik. Ő nem próféta, nem csodabogár. Főiskolai hallgató. Az éjjeli menedékhelyen lakik. Rejtély: miből írathozik be az egyetemre? Csak az nem titokzatos, hogy miből tanul. A könyvtár könyveiből. Lázasan. És amíg a keresztretjvényfejtő elkészül egy-egy feladványával, az ő csillogó szemén látszik, hogy ma megint többet tud, mint tegnap.

Egy bizonyos! Ez a fiú nem a „Boldogság egyetemének“ hallgatója!

MÁRIAS IMRE